תזריע ב

א. בנוגע טומאת „נגעים" זיינען פאַראַן צוויי כללות'דיקע דינים[1]:

א) די ראשית הנגע (אויף צו קובע זיין צי עס איז אַ נגע טמא אַדער ניט) מוז זיין דורך אַ חכם, וואָס „יורנו[2] רבו ויהי' בקי בכל הנגעים ובשמותיהן בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים" — און דער חכם מוז ניט זיין דוקא אַ כהן, נאָר „הכל[3] כשירין לראות את הנגעים".

ב) „הטומאה והטהרה תלוי' בכהן"[4]: אפילו נאָך דעם ווי דער חכם האָט באַשטימט אַז ס'איז אַ נגע טמא — וועט דער מנוגע ניט טמא ביז אַ כהן זאָגט „טמא (אתה)" [ועד"ז בנוגע טהרתו — אַז אפילו יועץ דער מענטש (אַדער דער בגד) וועט אויסגעהיילט פון דעם נגע בלייבט ער „בטומאתו עד שיאמר לו כהן טהור אתה"[5]].

און דאָס וואָס די אמירה פון אַ כהן איז אַ תנאי לעיכובא (צו שאָפן די חלות הטומאה והטהרה) איז באופן, אַז אפילו אַ „כהן[6] שאינו יודע לראות" (און „אפילו[7] הי' הכהן קטן או שוטה") איז ער „סומך על דברי החכם" — „החכם רואהו ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא אמור טהור כו'"[6].

דאַרף מען האָבן אַ הסברה:

א) ווייבאַלד דער כהן איז סיי־ווי זיך „סומך על דברי החכם" — וואָס איז נוגע אמירת הכהן דוקא?

ב) וואָס איז דער ענין מיוחד אין טומאת צרעת וואָס דוקא ביי דער טומאה זאָגט אַן תורה אַזאַ חידוש, אַז „הטומאה והטהרה תלוי' בכהן"?

און אע"פ אַז דאָס איז אַן ענין פון „גזירת הכתוב"[8] — איז אַבער ידוע וואָס דער רמב"ם[9] זאָגט, אַז אפילו ביי „חוקי התורה", וואָס „גזירות הם", איז „ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם", ובפרט — אַ טעם וואָס איז פאַרבונדן מיט „תיקון הדיעות" [כלשון הרמב"ם[10] אַז „רוב דיני התורה אינן אלא עצות . . לתקן הדעות וליישר כל המעשים"], אַדער בלשון הכתוב[11] — „ויצונו ה' . . את כל החוקים האלה ליראה את ה'", אַ הוראה אין אַן ענין פון יראת שמים.

ב. דער עיקר חידוש התורה, אַז „הטומאה והטהרה תלוי' בכהן", דריקט זיך אויס בפשטות (ניט אין טהרת המצורע, נאָר בעיקר) אין דעם וואָס ער איז אים מטמא:

---

1) בהבא לקמן — ראה רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"א־ג.

2) ל' הרמב"ם שם סה"ב, ע"פ תו"כ מצורע (יד, נד־נז).

3) רמב"ם שם ה"א (ממשנה נגעים רפ"ג. תו"כ פרשתנו יג, ב).

4) שם ריש ה"ב (ממשנה שם). וראה תו"כ ופרש"י פרשתנו שם. תו"כ ר"פ מצורע.

5) רמב"ם שם סה"ג (מתוספתא נגעים פ"א, י).

6) רמב"ם שם ה"ב (ממשנה נגעים שם. תו"כ פרשתנו שם).

7) רמב"ם ותו"כ שם. וראה כסף משנה לרמב"ם שם ה"א. ואכ"מ.

8) פרש"י פרשתנו שם. ולהעיר מרמב"ם סוף הל' מקואות.

9) סוף הל' תמורה. ולהעיר מרמב"ם סוף הל' מקואות: ואעפ"כ רמז יש בדבר כו'.

10) הל' תמורה שם (בסוף ההלכה).

11) ואתחנן ו, כד. וראה לעיל ע' 74.

וואָרום די מציאות פון טהרת המצורע קען קומען ערשט נאָכדעם ווי ס׳איז פריער געווען טומאת המצורע. איז דעריבער מסתבר צו זאָגן, אַז דאָס וואָס טהרת צרעת איז „תלוי׳ בכהן״ איז אַ מסובב דערפון וואָס טומאת מצורע איז „תלוי׳ בכהן״ (ד. ה. וויבאַלד די טומאה שאַפט זיך נאָר דורך אמירת הכהן, דעריבער דאַרף אויך די טהרה (פון דער טומאה) אויפגעטאָן ווערן דוקא דורך דער אמירה של כהן).

ווערט נאָך שוועריר צו פֿאַרשטיין: בשלמא אויב דער עיקר חידוש התורה וואָלט געווען בשייכות צו טהרתו, וואָלט מען פֿאַרשטאַנען פֿאַרוואָס דאָס איז אַפֿהענגיק אין אַ כהן[12] — היות אַז ענין הכהונה איז פֿאַרבונדן מיטן מצב פון טהרה (ווי דער דין[13] אַז אַ כהן טאָר זיך ניט מטמא זיין), דערפֿאַר זיינען כהנים די וועלכע זיינען „משפיע״ טהרה צו אידן;

אָבער פֿאַרוואָס זאָל דוקא אַ כהן זיין דער וואָס פועל׳ט, אַז דער איד זאָל זיין טמא?!

ג. וי״ל איינעם פון די ביאורים אין דעם:

ביי טומאת מצורע געפינט מען אַ חומרא וואָס איז ניטאָ ביי אַנדערע טומאות — „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו״[14], ער ווערט אַרויסגעשיקט מחוץ לג׳ מחנות[15]; און אין דעם גופא — „בדד ישב — שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו״[16], והיינו, אַז דער אָרט פון אַ מצורע איז אפילו מחוץ למחנה פון אַנדערע טמאים.

און דאָס איז אויך דער תוכן רוחני פון טומאת צרעת — אַ טומאה חמורה כ״כ, דורך וועלכער דער אדם הטמא איז אינ־גאַנצן אויסער דער מחנה דקדושה, ער ווערט כאילו אויסגעשלאָסן ר״ל פון זיין שייכות צו ישראל גוי קדוש.

און אויף דעם זאָגט תורה, אַז ווער קען פסק׳נען אויף אַ צווייטן אידן אַז ער איז כאילו אויסגעשלאָסן ח״ו פון מחנה דקדושה — בלויז אַ כהן:

אַ כהן איז ענינו[17] „לברך את עמו ישראל באהבה״[18], אַ כהן איז דער „איש החסד״[19] וואָס בענטשט אידן, און — באהבה [כידוע[20] אַז דאָס איז אַ תנאי עיקרי אין ברכת כהנים אַז עס מוז זיין באהבה, און אויב דאָס פעלט ח״ו ביים כהן המברך, איז עס פאַר אים אַ סכנה] — און טאָקע מהאי טעמא וואָס דער כהן איז „איש החסד״ פאַרלאָזט זיך תורה נאָר אויף אים צו אַרויסגעבן אויף אַ אידן אַזאַ „פסק״ פון „מחוץ למחנה מושבו״.

[ועפ״ז יומתק דער המשך הכתוב[21]: „הכהנים . . בם בחר ה״א לשרתו ולברך בשם ה׳ ועל פיהם יהי׳ כל ריב וכל נגע״

---

12) וכבר האריכו בכמה מפרשים בהטעם שטהרת מצורע היא ע״י כהן דוקא (לדוגמא — ראה כלי יקר פרשתנו יג, ב). וראה ע״ד החסידות — לקו״ת פ׳ מצורע. ובכ״מ.

13) ר״פ אמור. וראה מו״נ ח״ג פמ״ז, שהטעם לזה הוא — כדי שיהי׳ הכהן מוכן תמיד לשרת במקדש. וראה חינוך מצוה רסג. ועוד.

14) פרשתנו יג, מו.

15) רש״י עה״פ (מתו״כ שם. וראה פסחים סז, א).

16) רש״י עה״פ (מפסחים שם. ועד״ז בתו״כ שם). וראה לקו״ש חכ״ב (ע׳ 74 ובהערה 49) שהכוונה, שמובדל שם גם ממצורעים אחרים.

17) להעיר מעקב (י, ח) ובפרש״י שם.

18) נוסח הברכה לפני נשיאת כפים (סוטה לט, א).

19) ראה ברכה לג, ח. וראה זח״א בהשמטות רנו, סע״ב. זח״ג קמה, ב ואילך. ועוד.

20) ראה שו״ע אדה״ז או״ח סקכ״ח סי״ט (ע״פ זח״ג קמז, ב. וראה שם (רע״מ) קמה, א: בעינא טבא).

21) שופטים כא, ה.

— דוקא מצד דעם וואס „בם בחר ה׳ . . לברך בשם ה׳ (דערפאר) ועל פיהם יהי׳ . . כל נגע״].

— אודאי און אודאי מוז דער פסק פון כהן זיין מיוסד בלויז אויף תורה[22], וואס דערפאר, איז לכל לראש מוז זיין די ראיית הנגע דורך א חכם בחכמת התורה און „בקי בכל הנגעים כו׳״ (און דערצו נאך אזא חכם, וואס האט דאס מקבל געווען מפי רבו);

ווען עס קומט אבער צום ארפ־טראגן דעם פסק דין בפועל, מוז דאס זיין דורך דעם כהן איש החסד. ווארום דוקא ער פילט דעם פולן חומר פון ארויסגעבן אזא פסק דין אויף א צווייטן אידן און דערפאר וועט ער ניט שפארן קיין יגיעה און גוט חוקר ודורש זיין ביים חכם, בנוגע דעם פסק דין התורה ומעורר אויף ושפטו העדה — והצילו העדה[23].

[וע״ד הידוע[24] אין דעם ענין פון „אין חכם כבעל הנסיון״[25], אז בשעת מען לערנט אן ענין וויסנדיק אז פון דער שקו״ט וועט ארויסקומען א הוראה ופסק דין למעשה, איז מען זיך אין דעם מעמיק מיט א יגיעה יתירה ביז מען דערגרונטעוועט זיך צו אמיתיות הענין].

און אז נאך זיין יגיעה וחקירה ודרישה איז דער כהן איש החסד מחליט און זאגט „טמא״, דאן איז מען זיכער[26] אז דאס איז דער פסק דין אמיתי פון תורה: ולאידך איז מען בטוח אז דער כהן וועט זיך ארייגלייגן אין דעם בכל יכלתו[27] אז דערנאך זאל זיין טהרת המצורע[28].

ד. דערפון איז די הוראה ברורה:

בשעת מען זעט א דבר לא טוב ר״ל ביי א צווייטן אידן, ביז עס זעט ביי עם אויס אז יענער איז אין אזא שפל המצב, ביז אז „הוציא את עצמו מן הכלל״[29] — ער איז ח״ו ניט ראוי צו זיין בתוך מחנה ישראל —

זאגט תורה, אז אפילו א חכם גדול ובקי בכל התורה כולה, און לויט זיין שיקול הדעת אין חכמת התורה איז יענער ראוי צום פסק פון „מחוץ למחנה מושבו״ — איז איידער ער גיט ארויס אזא פסק אויף א צווייטן אידן, דארפן זיך פריער גוט בוחן זיין וואו מען האלט אין דער מדה פון חסד און אהבת ישראל; און אויב אז עס פעלט ח״ו אין אהבת ישראל אמיתית — האט ער ניט קיין רעכט צו ארויסגעבן אזא פסק אויף א צווייטן אידן! עס קען זיין אז זיין פסק שטאמט ניט פון ריינעם שיקול־הדעת של תורה, נאר פון מדות בלתי מבוררות כו׳[30]!

תורה זאגט, אז דער „נגע״ אליין שאפט ניט די טומאה[31], נאר דער פסק

---

22) ראה בארוכה לקו״ש חי״ז ע׳ 220 ואילך.

23) מסעי לה, כד־כה. וראה פסחים יב, רע״א. ר״ה כו, רע״א. סנה׳ סט, א.

24) ראה בארוכה המשך תרס״ו ע׳ שצ ואילך.

25) עקידה פ׳ נח (שער יד ד״ה [הקדמה] השלישית).

26) ואף דגם כהן קטן ושוטה די — כנ״ל! והביאור — הפס״ד בפועל ממש צ״ל ע״י דיבור במוצאות הפה הגשמי — וצ״ל ע״י גשם של איש דחסד (אף דההוראה היא דהחכם).

27) ועד אשר בשביל זה — „ויצא אל מחוץ למחנה — חוץ לשלש מחנות״ (מצורע יד, ג ופרש״י. וראה ש״ך עה״ת על הפסוק).

28) ולהעיר שלכו״ע „מצוה לטהרו״ (ל׳ התו״כ סוף פרשתנו), משא״כ „לטמאו״ (ראה מו״ק ז, ריש ע״ב. משנה למלך לרמב״ם כאן ה״ב).

29) ל׳ ההגדה ב„בן רשע״ (ממכילתא ס״פ בא. ירושלמי פסחים פ״י ה״ד).

30) ראה לקו״ת נשא כה, רע״ג. דרמ״צ פט, ב. וראה מאמרי אדה״ז תקס״ה ריש ע׳ ריד. ועוד.

31) ראה מצורע (יד, לו) בנגעי בתים, ובפרש״י שם: שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין שם תורת

ואמירת הכהן (איש החסד) „טמא אתה" פועלט אַז דער מצורע זאָל זיין טמא. קומט אויס, אַז דער וואָס איז ניט קיין כהן, איש החסד — און פסק'נט אויף אַ צווייטן אידן „מחוץ למחנה מושבו" — זאָגט ער שקר, ובמילא איז ער אַ „מצורע" — מוציא שם רע [כמחז"ל[32] עה"פ[33] זאת תהי' תורת המצורע — „זאת תהי' תורתו של מוציא שם רע"]: ניט נאָר רעדט ער לשון הרע אויף אַ צווייטן אידן (וואָס לשון הרע איז „אע"פ שאומר אמת"[34]) — וואָס אויך אויף דעם איז דער עונש פון נגעים (צרעת)[35] — נאָר ער איז „מוציא שם רע", „אומר[34] שקר . . על חבירו".

ומאי תקנתי'? — „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו": ביז וואַנעט ער וועט זיך ניט איינגעוואוינען צו קוקן אויף אַ צווייטן אידן בעין טובה, דאַרף ער זיך מבדיל זיין[36] פון אַנדערע אידן און ניט שטערן זיי מיט זיינע לשון־הרע רייד און הוצאת שם רע!

דוקא ווען ער וועט זיך אויסהיילן פון דעם „נגע" — איז ושב ורפא לו.

און דורך אַ הנהגה פון אהבת ישראל אמיתית — אין אַן אופן פון אהבת חנם — איז דאָס מבטל סיבת (— שנאת חנם[37]) הגלות — שנקרא הצרוע[38]; קומט בדרך ממילא ומיד די גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ תולדות תשמ"ה)

טומאה (וראה מפרשי רש"י בפרש"י שם, לה. תוי"ט לנגעים פי"ב מ"ה). ולהעיר מרמב"ם הל' תרומות פ"ז ה"ט.

32) ערכין טו, ב. וראה לקו"ת ר"פ מצורע (ע"ד החסידות).

33) ר"פ מצורע.

34) רמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ב. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו סוס"י. וש"נ.

35) ערכין שם. שם טז, א (ובכ"מ בדחז"ל). פרש"י פרשתנו יג, מו. רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת.

36) ראה ערכין טז, ריש ע"ב. פרש"י ורמב"ם שבהערה הקודמת. ולהעיר מרמב"ם הל' דעות (שם ה"י) „שאסור לדור בשכונתם כו'".

37) יומא ט, ב.

38) ויק"ר סוף פרשתנו.